

RETROSPECTIVA LITERARĂ TULCEANĂ 2016

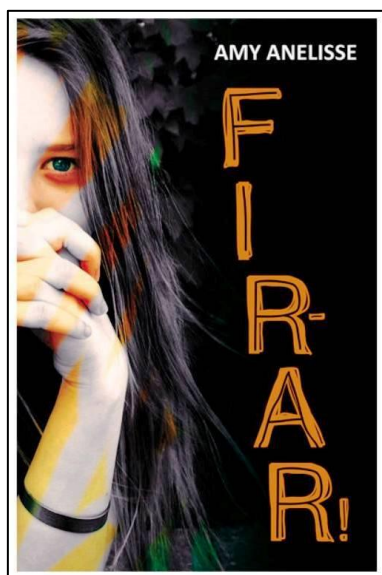
FICTIUNE

În primul rând, ce înseamnă „Retrospectiva literar tulceană 2016”? Reprezintă un studiu succint a tuturor cărților publicate, în anul calendaristic 2016, de către scriitorii tulceni. Ce înseamnă scriitor tulcean? Scriitorul tulcean este un personaj născut/viu/mort/plecat/venit/cu certificat de naștere sau carte de identitate, pe care scrie, cât de mic, Tulcea.

În aceeași perioadă a lui 2016, spuneam cu sublinierea că anul literar tulcean începuse fulminant, cu trei lansări de carte în primele trei săptămâni. Pronosticam că în ritmul respectiv, avea să fie un an extrem de bogat, dar, pentru că orice pesimist este un optimist cu experiență, am luat și o marjă de siguranță, sperând că nu fie vorba despre un start fals.

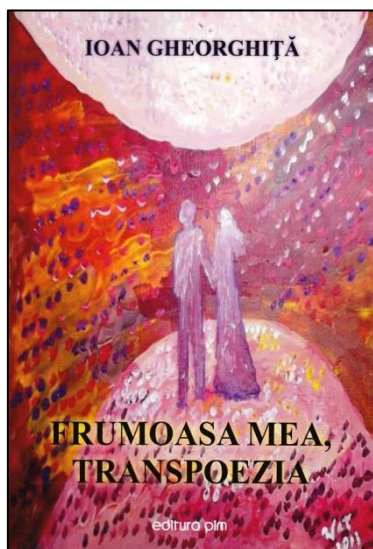
Până la urmă, adevărul a fost undeva la mijloc, așa cum se întâmplă cam întotdeauna în viață, și anul 2016, din punct de vedere literar tulcean, a fost unul aproape normal, diferit totuși față de 2015. La fel cum am procedat și retrospectiva anterioară, vă propunem ca și pe 2016 să fie împărțită în două secțiuni: ficțiune și nonficțiune.

Prin categoria „ficțiune” înțelegem toate genurile literare care sunt rodul unei gândiri ficționale: roman, proză scurtă, poezie, teatru etc.. În anul 2016, autorii tulceni au publicat următoarele volume de ficțiune:

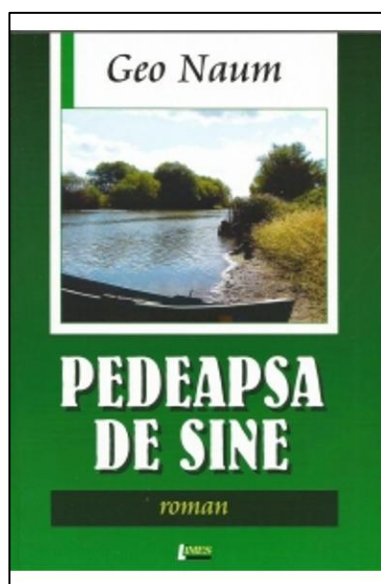

La începutul lunii ianuarie 2016, are loc prima lansare de carte tulceană, romanul intitulat „Fira-ar”, al tinerei de doar șaptesprezece ani Amy Anelisse, bineînțeles un pseudonim. Cartea în sine era deja un eveniment, deoarece de multă vreme, Tulcea nu mai avusese un roman scris de o autoare atât de tânără. Între timp, am reușit să aflăm și numele adevărat al scriitoarei, dar îi păstrăm anonimul, respectând ideea de a publica sub pseudonim, iarăși un lucru care nu s-a mai întâmplat de foarte multă vreme în orașul nostru. Romanul este o poveste de dragoste între doi tineri de pe alte meleaguri, cu sentimente intense, așa cum doar la vârsta adolescenței acestea se pot trăi și scrie. Rămâne de văzut evoluția acestei tinere autoare, mai

ales că pe rețelele de socializare circulă informații că un al doilea volum este deja gata.

Poetul Ioan Gheorghita nu mai are nevoie de nici o prezentare fiind un autor cu vechime în meșteșugitul versurilor. Tulcean get-beget (născut în localitate Grindu, jud. Tulcea), stabilit în Tulcea, profesor de limba și literatura română în Deltă, apoi pe „uscat”, au constituit o experiență unică care se regăsește aproape în orice cuvânt din versurile sale. Poezii pline de intensitate, triste, vesele, despre viață, iubire și moarte. Toate aceste teme se regăsesc într-o atmosferă tipic dobrogeană, cu inserții de pitoresc tulcean. Un adevărat poet, în plină maturitate artistică. Bun de citit, cu o cafea alături, ciulini fierți și un pahar cu bragă.

Geo Naum, pe numele său complet George Naumof (deci avem de-a face cu un pseudo pseudonim) este un tulcean stabilit în București, de foarte multă vreme. Acest lucru nu i-a afectat în nici un fel aura de tulcean, fiind, din punctul meu de vedere, mai tulcean decât mulți din cei care își tocesc tălpile pantofilor și sufletul prin frumosul nostru oraș. Romanul său, „Pedeapsa de sine” este o reeditare, lucru care din start este un semn că avem de-a face cu un volum apreciat, cerut de public și tipărit într-o nou tiraj. Cu un început de intrigă de spionaj, spaimă și frică, pe care unii dintre noi le-au trăit înainte de 1989, romanul își mută acțiunea în Delta Dunării, unde personajul principal își găsește refugiul fizic de frica unei pedepse a

Securității dar și o adevărată evadare sufletească într-un spațiu unic, reprezentat de Dunăre și delta acesteia. Dintr-un anumit punct de vedere, romanul poate fi considerat un veritabil Robinson Crusoe deltaic, cu bonusul unei introspecții interioare remarcabile. O carte aproape obligatorie din lista de lectură a oricărui cititor care se respectă.

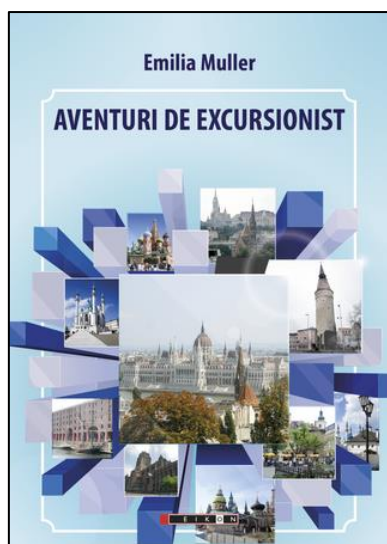

În mod indiscutabil, anul literar tulcean 2016 a aparținut poeziei, în comparație cu 2015, când am avut un singur volum. Părintele Gabriel Constantin publică „Din lira inimii”, un volum de versuri, care continuă, într-un fel, drumul liric început în anul 2010, cu „Aripi de heruvimi”, iar în 2013, „Lumini din cer”. Nu putem să nu remarcăm „ritmicitatea” părintelui-poet care s-ar părea că și-a propus ca la trei ani să editeze un volum de poeme. Așa cum este normal, poezia sa este o îmbinare sublimă de credință și lirism, izvorâte din inimă de poet și minte de preot, sau poate invers. Un cuprins de poeme de respirație profund artistică și credință sublimă.

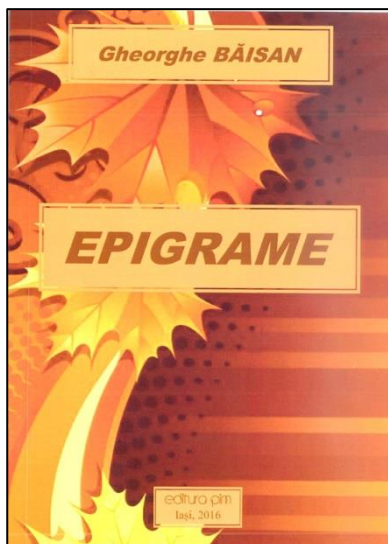

Distinsa profesoară Elena Netcu, cunoscută mai mult ca poetă, cu toate că existența sa scriitoricească se balansează provocator între proză și poezie, a surprins în luna octombrie a anului 2016 cu romanul „Povestea unui legionar”. Putem specifica că a surprins publicul larg, pentru că cei apropiați de scriitoare știau din primăvară că povestea legionarului urmează să apară undeva la sfârșitul anului. Mai erau câteva zile bune până la lansare și controversese începuseră deja. Un subiect precum cel al legionarului Miron Adăscăliței, relatat de către fiica sa, Mina, născută în închisoare în perioada activării mișcării legionare în România, nu putea rămâne în liniște, chiar dacă acest lucru se întâmpla după mai bine de 70 de ani. Voci pro și contra au început să se audă prin târgul Tulcei, obligând-o pe autoare să sublinieze, de mai multe ori, inclusiv la lansarea cărții, că este vorba despre un roman de ficțiune, cu elemente mai mult sau mai puțin reale, fără să se vrea un manifest în susținerea legionarismului sau împotriva acestuia..

De remarcat că editorul oferă volumul și în format electronic, pe o platformă, ce-i drept obscură, și în format tipărit pe celebrul site Amazon.com, pentru 11,90 \$, dar nu și în format electronic, unde ar fi avut o șansă mai mare de distribuție. Oricum, după știința noastră Elena Netcu este al doilea autor tulcean care poate fi „găsit” pe Amazon.com, după prozatoarea Violeta Bălan.

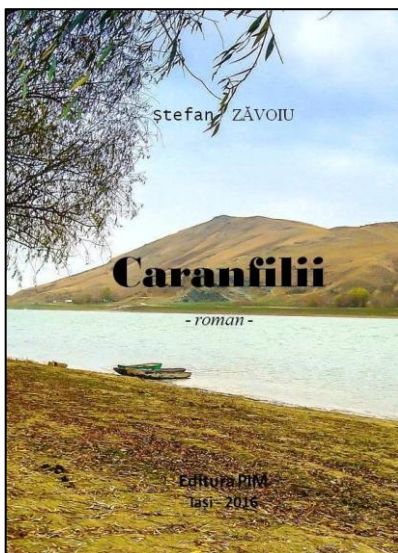

Emilia Neculai Muller este o tulceană care a părăsit Tulcea, pentru a se stabili la Cluj și nu numai, fiind o tânără profesoară de engleză-spaniolă care ultimii ani a fost plecată în Germania și Rusia. Volumul său „Aventuri de excursionist” este o culegere de opt texte de proză, care la prima vedere par a fi impresii de călătorie, încadrându-se în sublimul gen de literatură de călătorie, care a oferit cititorilor multe capodopere. Cele doar o sută de pagini ale autoarei tulcene sunt însă mai mult decât un jurnal de călătorie, sunt o adevărată oglindă a lumii globalizate în care trăim și ne transformăm. Cartea a fost lansată și la Tulcea, semn că Emilia Neculai Muller își iubește și respectă orașul și compatrioții. Cartea a fost „plasată” pe platforma goodreads.com, care este o comunitate de cititori din întreaga lume, o altă noutate pentru scriitori tulceni.

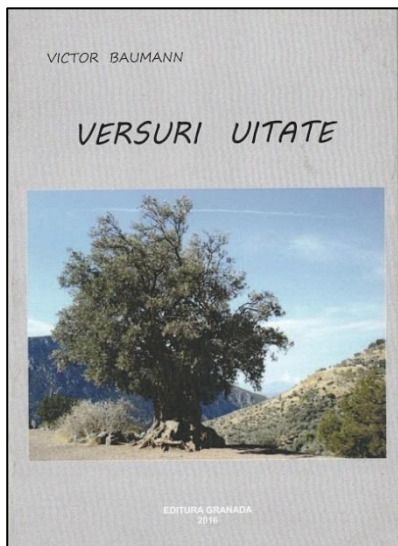
Tulcea este fericita posesoare a unui pachet de excepție de epigramaști. Aceștia excelează la concursuri naționale, situându-se în permanență în fruntea plutonului de epigramaști naționali, exact ca o echipă de bicicliști în Turul României (care nici nu știm dacă se mai desfășoară). Din acest grup fac parte Mihai Moleșag, neobositul Aurel Enică și chiar jurnalistul Petru Țincoca, care atunci când simte că banala proză îi este insuficientă în exprimare, apelează cu har la epigramă. Cu scuzele de rigoare și pentru alți epigramaști tulceni talentați, pe care nu i-am prezentat în aceste rânduri, încercăm să ne ridicăm pe vârfurile pantofilor pentru a-l vedea mai bine pe Gheorghe Băisan, autorul unui volum de epigrame, intitulat simplu și

eficient „Epigrame”. Distinsul profesor de geografie și limba engleză (mai mult inspector la ISJ Tulcea, în ultimul sfert de secol) a reușit o carte de excepție, cu catrene care mai de care mai spumoase, precum o masă plină cu pahare de șampanie adevărată. Inteligență, spirit de observație, analiză socială, umor, toate condensate în super epigrame ticluite de un adevărat maestru.

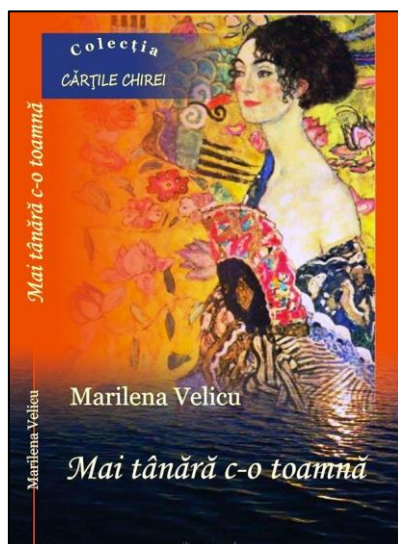
Romanul „Caranfilii” a profesorului Ștefan Zăvoiu s-a bucurat de un real interes printre tulceni, lucru destul de rar întâlnit, trebuie să recunoaștem cu sinceritate. Motivele acestei manifestări de simpatie „lecturicească” putem să le enumerăm. În primul rând, autorul este un personaj cunoscut de o mare parte dintre concitadini, având în vedere că o „viață întreagă” a fost profesor și o „altă viață întreagă” a fost inspector de limba și literatura română. În al doilea rând, romanul poate fi citit și ca o adevărat roman de familie, cuprinzând întâmplările, speranțele și tragediile a numai puțin de trei generații. În al treilea rând, Dunărea se regăsește

pregnant de-a lungul paginilor cărților, făcând parte din firul epic al cărții dar și din viața adevărată a autorului, a cărui destin a fost legat în permanență de maiestrosul fluviu. Spre deosebire de alții scriitori tulceni, Ștefan Zăvoiu a încercat o promovare intensă a cărții, realizând două lansări în acest sens, prima la Casa Cărții, a doua la Colegiul „Brad Segal”, înconjurat de profesori de limba română. O carte interesantă, a unui autor cu poftă de scris și maturitate scriitoricească.

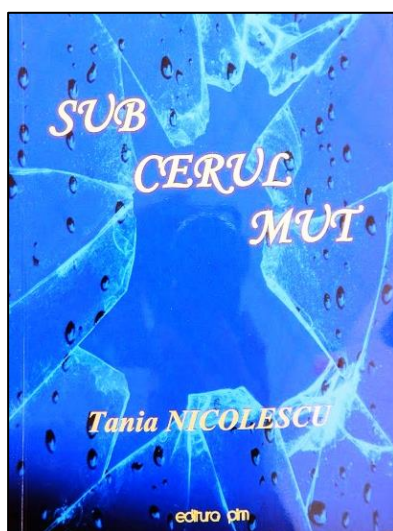
Pentru orice tulcean, Victor Baumann reprezintă mai mult decât un nume cunoscut, acesta se confundă cu instituția Muzeului de Istorie și Arheologie, la care a participat de la construirea efectivă până la etalarea exponatelor muzeale. O prezență vie, atât în trecut, cât și în prezent, la tot ce înseamnă mișcarea culturală tulceană, atât cât există aceasta. Cărțile și articolele publicate pe diferite teme de istorie locală, ar trebui să-l aducă, firesc, în cadrul acestei retrospectivă, cu un volum nonfictional, dedicat istoriei. Surprinzător, însă, (poate mai mult pentru cei care nu-l cunosc foarte bine), Victor Baumann le propune tulcenilor un delicat volum de versuri, intitulat „Versuri uitate”. Un adevărat purpuriu de poezii,

pline de sensibilitate, tandrețe, dragoste de viață și de ce nu, cu elemente de istorie discret și cu talent inserate printre versuri.

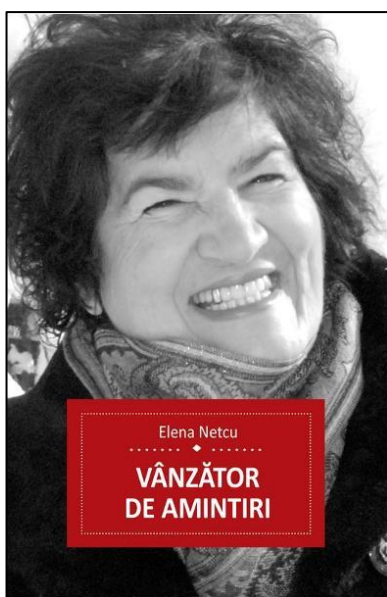
Nu am bănuț niciodată că încercând să realizezi o retrospectivă literară, poți descoperi oameni noi. Acest lucru mi s-a întâmplat chiar de mai multe ori, minunându-mă de fiecare dată cum într-un oraș atât de mic cum este Tulcea (bun, nu foarte mic, dar nici atât de mare pe cât își închipuie unii) nu reușim să ne cunoaștem fiecare cu fiecare, dar nici măcar nu ne bănuim de existență, cu toate că avem uneori chiar pasiuni comune. Marilena Velicu este o rafinată poetă, care a publicat în anul de grație 2016, volumul de versuri „Mai tânără c-o toamnă”, un adevărat florilegiu de poeme pline de sensibilitate și lirism. Poeții sunt în mod cert

niște ființe aparte, pe care, uneori, le descoperi greu, dar au șansa, de a nu-i uita repede.

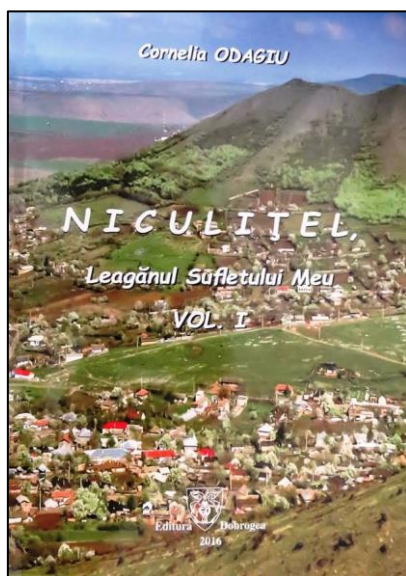

Nu putem afirma că proza scurtă este un domeniu literar preferat de scriitorii tulceni. Parcă pentru a ne contrazice în această idee, doamna Tania Nicolescu a publicat un volum de proză scurtă, intitulat „Sub cerul mut”, cuprinzând trei nuvele, inegale ca dimensiuni, dar la fel de reușite. Proza autoarei poate fi etichetată ca „feministă” având în vedere faptul că personajele principale ale celor trei texte sunt femei, diferite ca portrete și vârstă, dar lovindu-se în viață de aceleași bucurii și, mai ales, tristeți. O proză a cotidianului contemporan, a universului nostru, care ni se pare unic și irepetabil când, de fapt, s-ar părea că este doar unul din infinitul

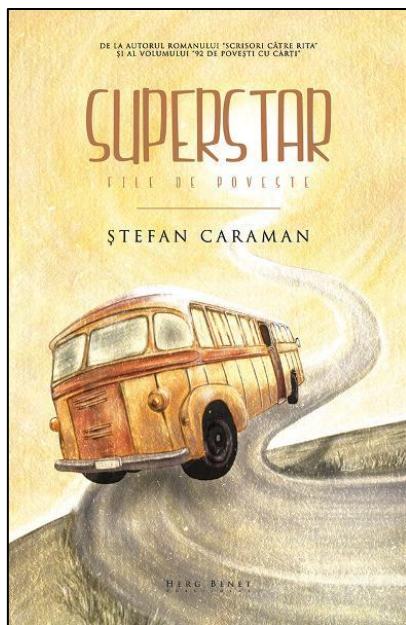
de universuri paralele în care existăm. Dintre pagini se desprinde o tonalitate gravă, ca un fel de ecou al durtății vieții, cu prea puțină fericire, printre atât de multe neazuri. O proză sobră, serioasă, tristă și adevărată.

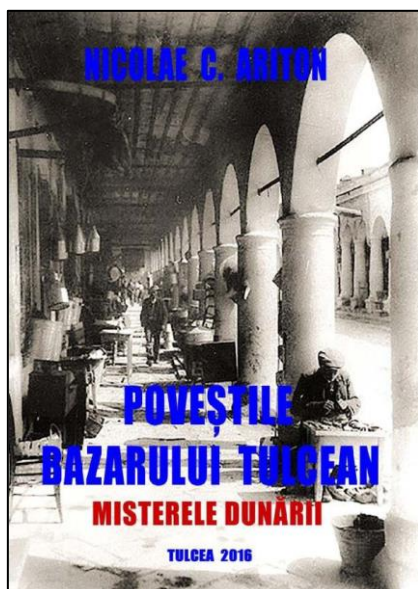
Singurul autor tulcean care se poate lăuda în anul 2016 cu două cărți publicate este Elena Netcu. În plus, sunt două volume complet diferite, „Povestea unui legionar”, de care am vorbit deja, câteva rânduri mai înainte, al doilea fiind unul de versuri, intitulat „Vânzător de amintiri”. Este un spațiu literar în care se simte de la o poștă că autoarea se află în mediul ei „natural”, agreabil și foarte confortabil. Buchetul de poezii oferit este în fapt o adevărată antologie alcătuită din poeme mai vechi și mai noi, probabil cele mai dragi autoarei. Lectura poeziilor „Vânzător de amintiri” se aseamănă cu o expediție de copii într-o livadă de cireși. Cuvinte coapte și cărnose, ca niște cireșe de luna mai, mari și trăsnoare, așa cum creșteau și cele din livada de la Isaccea (dacă mai există...). O bogăție de cuvinte pline de imagini și gust, care numai cineva anormal nu le-ar aprecia cu adevărat.

Atunci când ești îndrăgostit de locurile de baștină, ai voie să scrii orice (bun, să zicem că aproape orice), și să-i pui și un titlu de genul „Niculițel, leagănul sufletului meu”. De multe ori, se poate întâmpla ca acest lucru să fie deja suficient pentru ați da seama că este un volum scris din prea multă dragoste pentru un loc mirific și niște oameni minunați, așa cum este Niculițelul nostru tulcean. Dacă pe copertă mai apare și specificația „vol. I”, este o dovadă clară că sentimentele autorului/autoarei depășesc limitele obișnuitului și va urma cel puțin un al doilea și poate chiar un al treilea volum. Și pentru că tot veni vorba despre autorul volumului cu titlul de mai sus, să specificăm că este vorba despre Cornelia Odagiu. Sinteza făcută de domnul Tănase Carașaca este cea mai bună prezentare: „Șaptezeci și opt de pagini, 19 poeme în vers clasic, cu subiecte diferite, dar toate în legătură cu Niculițelul și oamenii lui. Poeziile sunt tipărite pe fundalul unor imagini estompate, cu tematica locului sau creștină”. Iar noi adăugăm: totul pentru încântarea cititorului, mai mult sau mai puțin niculițean.

Prezentarea care urmează este una fără nici un fel de rețineri privind laudele. În primul rând, autorul Ștefan Caraman este, în mod indiscutabil, cel mai talentat autor tulcean contemporan, un adevărat vârf de lance al scriitorimii din Tulcea, reușind să spargă, de mai multă vreme, granițele micului nostru oraș, ba chiar ale marelui nostru județ, fiind considerat unul din cei mai talentați autori contemporani români. Prolific, cu vreo 19 volume publicate până la această dată (ceva mai domol în ultima vreme), premiat cu tot felul de premii pentru proză și teatru, director de bancă tulceană, familist convins, machedon din Mihail Kogălniceanu (de Tulcea), cu un frate geamăn (care deocamdată nu scrie, cu toate că în comparație cu finanțistul Ștefan, acesta este un adevărat marinar lup de mare), Ștefan Caraman ne-a oferit în anul 2016, volumul „SUPERSTAR - file de poveste”. Cartea a fost lansată în București, cu fast, actori și clătite (pe bune, oferite de autor) și se bucură de un frumos succes, ca toate cărțile lui Ștefan. Singura problemă în toată acest portret mieros de scriitor tulcean este că relația cu concitadinii săi s-ar părea că nu este prea grozavă, aceasta luând în considerare și numai faptul că autorul nostru nu și-a mai lansat nici o carte la Tulcea de foarte mulți ani. Nu intrăm în detalii privind acest aspect, dar cu siguranță că Ștefan Caraman merită mai mult respect și admirație din partea tulcenilor, atât a simplilor cititori, dar și a celorlalți scriitori. O posibilă explicație a barierei ridicate între aceștia, ar putea fi limbajul său frust, care îi deranjează pe cei mai sensibili și se știe foarte bine că tulcenii au fost tot timpul niște ființe de un pudism dus până la paroxism (!). Cartea sa, „SUPERSTAR - file de poveste”, nu se poate povesti, ca un film american prost, la o „sămânță” și o bere, aici avem un posibil personaj principal, un autobuz, poate și pe șoferul acestuia, Vili și pe parcursul lecturii încă vreo cinci personaje, jucând tot felul de roluri, unele desprinse din basme celebre. Bineînțeles că totul este mult mai complicat, ba chiar dat naibii de îmbârligat în unele locuri, dar într-o scriitură marcă înregistrată Ștefan Caraman de zile mari.

Subsemnatul, Nicolae C. Arton, nu a rezistat ispitei anului 2016 de a publica un volum.

Cu un traseu scriitoricesc complicat, începând ca autor de science-fiction, publicând un roman de acțiune istorică tulceană, marcat în jurul anului 1870, când Tulcea era încă otomană, a ajuns să publice patru studii monografice despre orașul Tulcea și o sumă de articole - peste două sute pe blogul www.mistereledunarii.ro și paginile cotidianului Obiectiv de Tulcea -, cu aceeași temă de istorie locală, tratată din unghiuri inedite.

Volumul „Poveștile bazarului tulcean” este o „colecție” de 13 povestiri literare, cu acțiunea desfășurată, mai mult sau mai puțin,

în preajma Bazarului tulcean, o construcție reală, care domina centrul orașului în perioada 1864-1965. Dacă bazarul a fost un element real, ce a dăinuit un secol, poveștile din această carte sunt ficțiune pură, rodul unei închipuiri libere, lăsate să zburde fără nici un fel de opreliști de către autor, mereu încorsetat în studiile monografice de „obiectivitatea istorică”. În acest context, paginile sunt pline de lucruri extraordinare despre Anastasie Himariotu și poetul englez Byron, despre Ahmed ciobanul, căruia isnaful (breasla) bostangiilor călăi de la Constantinopol îi fac felul, supărați că acesta purta un fes cu un șnur prea gros. Ibrahim/Ivanușka care pleacă în hagiâlâc la Mecca, de unde se întoarce singur și își deschide o prăvălie unde nu vinde nimic, motiv pentru care este ținta preferată a hoților tulceni. Un negustor evreu a deschis în Bazar, o prăvălie în care vindea apă și cum firma acestuia a ajuns la Constantinopol, ca operă de artă.

O sută cinzeci de pagini de o mie și una de noți, varianta tulceană.

Încheiem aici episodul FICȚIUNE a RETROSPECTIVEI LITERARE TULCENE 2016, cu o statistică simplă, explicită și îmbucurătoare: 5 la 15. Această înseamnă, că în anul 2015, au fost publicate un număr de 5 cărți de ficțiune (poezie, proză scurtă, roman), iar în anul 2016 (de care ne-am ocupat în acest articol) un număr de 15. Luând în considerare numai cifrele, diferența este impresionantă, un triplu perfect făcut de scriitorii tulceni, între cei doi ani. Avem șase volume de versuri (în comparație cu doar unul anul trecut) - numai poezia depășind deja numărul total de cărți de ficțiune publicate în anul 2015 -, avem proză scurtă, epigramă și cinci romane. Entuziasmul se mai estompează în momentul în care aruncăm o privire și peste „secțiunea” NONFICȚIUNE. Dar despre aceasta și concluzia finală asupra retrospectiviei literare, ticluită de subsemnatul, în episodul următor.

Nicolae C. Ariton